

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1136

מסכת פסחים צ"ט-ק"ה ♦ תרומות ח', א' - ה', א'

בס"ד, ט"ז אדר תשפ"א

השבוע בגליון

- ♦ יהודי ששתיית יין מוזיקה לו, חייב בארבעה כוסות?
- ♦ "בורא מאורי האש" על נורת חשמל
- ♦ "המליצה הצחה אשר לא מצאנו כמוה בש"ס"
- ♦ רב נחמן בר יצחק, ממסדרי התלמוד

- ♦ אכילת מצה לפני חג הפסח
- ♦ ממתי אין אוכלים מצה?
- ♦ אין לאכול מצה מראש השנה?
- ♦ הימנעות מאכילת חזרת

בשורה לקוראי הגליון!
ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

"מהפך"

דפיקה על דלת חדרו הצנוע של הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א.

- שלום.
- שלום, שלום.
- בקשר לקולות הצפים, אפשר דקה?
- סליחה?
- אם תרשה לי דקה להסביר את עצמי.
- בבקשה.
- אני חושב שאתם צריכים לשכנע את הקולות הצפים. אלה שעדיין לא החליטו, והם מהססים אם כן, או לא. מהססים.

הקולות הצפים האלה שטים על פני המים, פעם הראש בתוך המים ופעם בחוץ. הם רוצים לנשום, אבל מהססים לעלות על גלגל הצלה ולהיאחז בו. הם צפים אנה ואנה והספק מכרסם בהם, אם

אכילת מצה לפני חג הפסח

במשנה ובגמרא הוזכרו הגבלות לגבי אכילה בערב פסח, כדי שתאכל מצת המצווה בתיאבון (רש"י ורשב"ם).

חמץ אסור לאכול עוד לפני חצות היום, כפי שכבר למדנו בפרק ראשון, אולם מאכלים אחרים לא נאסרו אלא סמוך יותר לכניסת היום, כדי שתאכל המצה לתיאבון.

בתלמוד הבבלי אין כל אזכור לגבי אכילת מצה בערב פסח. ואכן, בתוספות רי"ד נאמר כי אין כל איסור בדבר. ברם, שאר הראשונים והפוסקים, ביניהם בעלי התוספות (ד"ה לא), הביאו את דברי התלמוד הירושלמי האומר, כי אין לאכול מצה בערב פסח והוא אף מפליג בחומרת האיסור. גם הרמב"ם (הלכות חמץ ומצה פ"ו הל' י"ב) פוסק להלכה: "מי שאכל מצה בערב הפסח, מכין אותו מכת מרדות עד שתצא נפשו", וכן הורה בעקבותיו השולחן ערוך. בטעם הדבר, כתב הרמב"ם: "אסרו חכמים לאכול מצה בערב הפסח כדי שיהיה הכר לאכילתה בערב".

ממתי אין אוכלים מצה? הלכה זו נתקבלה ללא עוררין בכל תפוצות ישראל, אולם רבו הדעות והמנהגים על אודות גבולות הזמן שבכלל האיסור (ראה רמב"ן ובעל המאור כאן). הרמ"א (או"ח סי' תע"א סעי' ב') פוסק: "אבל מצה שיוצאין בה בלילה, אסור לאכול כל יום ארבעה עשר". האם כוונת דבריו, כל "יום" ארבעה עשר, היינו, מתחילת הלילה, ליל בדיקת חמץ, או שמא רק מבוקרו של יום? גם בשאלה זו נחלקו הפוסקים (עיי' חק יעקב ס"ק ז' ומחצית השקל על מגן אברהם ס"ק ו'), והמשנה ברורה (ס"ק י"ב) פוסק כי האיסור תקף החל מעלות השחר.

לעילוי נשמת

מרת **לאה גרינפלד** ע"ה ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע י"ז באדר ב' תשמ"ט **תנצב"ה**
הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **רבקה (אריקה) יעקבסון** ע"ה
ב"ר יהודה ז"ל
נלב"ע י"ט באדר תשס"ד
תנצב"ה
הונצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר אריה דורה יעקבסון הי"ו

לעילוי נשמת

הרב **ישכר זליג** ז"ל
בן הרב אהרן פרנקל תאומים ז"ל
נלב"ע כ"א אדר תשע"ו
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו הר"ר חיים הי"ו - ירושלים

לעילוי נשמת

הרב **משה צבי יוסף הלפרן** ז"ל
ב"ר שלמה ז"ל
נלב"ע ט"ו באדר תשל"ב
תנצב"ה
הונצח ע"י ידידנו משפחות הלפרן שיחיו
- קרית קריניצי, גבעת שמואל

לעילוי נשמת

הר"ר **מרדכי שלום לויטס** ז"ל ב"ר מאיר ז"ל
נלב"ע י"ח באדר א' תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

"מה נשתנה הלילה הזה": ראייה מעניינת ביותר לכך, מביא הגר"ח מבריסק זצ"ל, מנוסח "מה נשתנה". "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה". לשון זו מלמדת, כי לילה לפני כן עדיין מותר היה לאכול חמץ ומצה, שאם לא כן, כיצד יתכן לומר שבכל הלילות מותר לאכול חמץ ומצה? (ספר הזכרון אש תמיד). ברם, יש הדוחים ראייה זו לפי פירושו של "מחזור ויטרי", כי הכוונה לכל לילות השבתות והמועדים בהם חובה לאכול פת, על כך מקשים מדוע בכל לילות אלה מותר לאכול חמץ ומצה, מה שאין כן בליל הסדר.

דחייה אחרת לראייה זו קיימת לפי הדעות הסוברות שמצה שאין יוצאים בה ידי חובה בפסח, כגון, מצה שנאפתה שלא לשמה, מותר לאכלה בערב פסח. מעתה, יאות אומרים "מה נשתנה", שהרי לילה לפני כן עוד היה מותר לאכול חמץ ומצה (הסדר הערוך, ח"א עמוד ע"ז).

כל זאת מצד הדין. אולם יש נוהגים שלא לאכול מצה כבר מראש חודש ניסן (משנ"ב שם).
אין לאכול מצה מראש השנה! מעניין לציין טעות סופר שהשתרבה לכתביו של בעל מחצית השקל (שם). הפותח את ספרו יגלה מנהג מרתק, לפיו, אין לאכול מצה כבר מראש השנה! אולם, כבר הוכח, כי טעות נפלה כאן. בחק יעקב (שם) הובא מנהג "קושטנדינה", היא איסטנבול, שלא לאכול מצה "מר"ח", וטעות סופר - "מר"ה - גרמה לכך שהועתק משמו שמדובר על אכילה כבר מראש השנה ואילך (ראה בשו"ע מהדורת מכון ירושלים, בהגהות והערות לחק יעקב שם).

הימנעות מאכילת חזרת: איסור אכילת מצה בערב פסח גרר אחריו מנהגים דומים: יש נוהגים שלא לאכול חזרת בערב פסח, כדי לאכול גם את המרור לתיאבון (רמ"א שם, ומקורו ברבינו ירוחם דף מב/ב), אם כי המשנה ברורה כותב בשם האחרונים: "ואין למנהג זה טעם". יש אף שהחמירו שלא לאכול פירות, בכדי לאכול את החרוסת לתיאבון (רמ"א שם), אך כתב הרמ"א: "ואין לחוש למנהג ההוא".

יש אף שאומרים, כי אין לומר הגדה של פסח בערב פסח שחל בשבת, אף לנוהגים לאמרה בשבת הגדול - בדומה לאי אכילת מצה בערב פסח (מור וקציעה וסידור בית יעקב למהריעב"ץ, מובא בספר ערב פסח שחל בשבת עמוד קמה).

דף צ"ב/אפילו עניי שבש"א... ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין יהודי ששתיית יין מזיקה לו, חייב בארבעה כוסות?

במאמר הבא נדון אם יהודי חייב לקיים מצוות עשה מן התורה, אפילו יודע הוא כי בעקבות מעשה המצווה יפול למשכב ויהיה חולה שאין בו סכנה. וכגון, אדם שקיבתו רגישה למאכל מצות, ומראש ברור לו כי לאחר אכילת המצה יהיה רתוק למיטתו, או לחילופין, ידאבו מעיו ויענוהו. נדגיש שוב, חולה שאין בו סכנה, מפני שאין כל ספק שאין אדם רשאי לסכן את עצמו כדי לקיים מצווה.

בדיון זה האריכו אחרונים רבים, ונפתח בדברי שולחן ערוך (או"ח סי' תע"ב סעי' י'), הפוסק לגבי מצוות שתיית ארבעה כוסות בליל הסדר: "מי שאינו שותה יין מפני שמזיקו, או שונאו, צריך לדחוק עצמו ולשתות, לקיים מצוות ארבע כוסות". כך, חד וחלק.

השולחן ערוך אינו מפרט לאיזה חולי כוונתו. האם גם אדם שיפול למשכב ויחלה, חייב בשתיית ארבעה כוסות? ובכן, בשאלה זו נחלקו הדעות. בעל שו"ת בשמים ראש (סימן צ"ד) סובר, כי אין אדם מחוייב ליפול למשכב עבור מצוות עשה, אף שאין זה פיקוח נפש. ואילו מהר"ם שיק (שו"ת או"ח סי' ר"פ) פוסק, כי בכל מצב חייב אדם לשתות ארבעה כוסות, אלא אם כן הוא מסכן את נפשו.

להלכה פוסק המשנה ברורה (שם, ס"ק ל"ה), כי רק אדם שראשו כואב מן השתייה והוא מצטער הימנה, חייב בשתיית ארבעה כוסות, אך אם יפול למשכב בעטייה - אינו חייב לשתות. את פסיקתו הוא מנמק (שער הציון ס"ק ב') בטעם ייחודי הנוגע למצוות ארבעה כוסות: שתייה המפילה למשכב אינה "דרך חרות", והרי כל הנהגתנו בליל הסדר היא כדי לציין את פדותנו מעבדות לחרות. בכך עדיין לא תם הדיון.

פוסקי זמנינו התחבטו בדעתם, כיצד יש להסיק מדברי המשנה ברורה לגבי יתר המצוות, האם שוות הן למצוות ארבעה כוסות, או שמא יש הבדל ביניהן. התחבטותם נובעת מן העובדה, שהמשנה ברורה נזקק לכתוב טעם מיוחד מדוע הוא פטור ממצוות ארבעה כוסות, והרי אם דין זה זהה בכל המצוות, אין צורך לנמק טעם ייחודי למצוות ארבעה כוסות.

הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל (מקראי קדש, פסח, ח"ב סי' ל"ב) מוכיח, כי אין כל הבדל בין מצוות ארבעה כוסות לבין שאר המצוות, ובכולן אדם אינו מחוייב לקיימן אם יפול למשכב. ואילו המשנה ברורה נזקק לנמק באופן מיוחד כי גם ממצוות ארבעה כוסות פטור אדם, אף על פי

להיכנס למסלול שיטת קבוע, בו מתגברים על הגלים ועל הסערות, על הקצף ועל המערבולות, או להמשיך לנוד ללא עוגן. **הקולות הצפים.**

מאות מיליוני שקלים נשפכים כמים על ידי המפלגות השונות, כדי לשכנע את ה"קולות הצפים", ואנחנו לא נקדיש אפילו טור אחד עבורם? לא יהיה זה הוגן אם כך ננהג. **הטור** השבוע הזה, מוקדש, איפוא, במלואו עבור ה"קולות הצפים".

יש בחירות לכמה שנים ויש בחירות לכל החיים. לו היו הבחירות נערכות אחת לחמישים, שישים או שבעים שנה, היינו עדים למסע שכנוע אדיר, לוחץ, מסובי ובלתי פוסק של כל המפלגות. לשם כך, הן היו משעבדות את כל המשאבים הכספיים העתידיים לעמוד לרשותן במהלך ארבעים השנים הבאות. המועמדים היו ממשכנים את משכורתם העתידית ומוכרים את כל אשר להם. כל ראש בית אב היה זוכה למפגש ישיר ובלתי אמצעי עם ראשי מפלגות, יור"י מטות, מנהלי מגורים, מנהלי מחלקות ותפעול, אשר לא היו עוזבים אותו לפנשו, עד אשר היו בטוחים כי הוא יבחר להצביע את הבחירה הטובה ביותר... **עבורם.**

יחסי ההבדל הקטן. מסע הבחירות של מאורות הדף היומי מתנהל כל השנה וכולו מוקדש כדי לשכנע את הבוחר לבחור בבחירה הטובה ביותר... **עבורו.** זו אינה בחירה של פעם בחיים, אלא בחירה בחיים עצמם!

כל כך הרבה אנשים עוד לא זכו להיכנס לבית הכנסת אפילו לשעה אחת כדי ללמוד גמרא. יש להכיר להמון העם את קסמו של הדף היומי, את מתיקותה של הגמרא, את יופייה של התורה הקדושה, את דבריהם הקדושים של התנאים והאמוראים. ברגע שתדריך כף רגלם על מפתן בית

גם ד"ר כהן מבני ברק לא מפספס. 2 משניות ביום וכל היום נראה אחרת.

כולם מצטרפים מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

שחכמים הזהירו והדגישו, שאפילו עני ואביון חייב לחזר על הפתחים כדי לקיים מצוות ארבעה כסות.

לעיסת מרור: הוכחה לדבריו הוא מוצא בדברי המשנה ברורה עצמו, הפוסק לגבי אכילת מרור (סי' תע"ג ס"ק מ"ג), כי אדם שאכילת מרור מזיקה לבריאותו, יאכל מעט מן המרור, או לכל הפחות ילעס מעט מרור בפיו ולא יבלענו, כדי שיקיים זכר למרור. הרי לנו, כי אדם אינו מחוייב להזיק את בריאותו כדי לקיים מצווה [עדיין יש להדגיש, כי מצוות מרור בזמן הזה היא מדרבנן, ואין בכך כדי להוכיח לגבי מצוות מן התורה].

הגרצ"פ מביא, כי כך כבר נקט שנים לפני כן הגר"ש כהן זצ"ל מוילנא (שו"ת בניין ציון סי' מ"ז), אשר השווה דיון זה להלכה שהורו חכמינו ז"ל, כי אין אדם מחוייב להוציא יותר מחומש מממונו לקיום מצווה, הרי לנו, כי לא בכל תנאי מחוייב האדם לקיים את המצווה (עיי"ש מה שדן עוד בדבר). ראוי לציין, כי יש מפוסקי זמנינו שנקטו להלכה כדעת המהר"ם שיק (עיי"ש שו"ת שבת הלוי ח"ה סי' רי"ט).

דף קג/ב אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר

בורא מאורי האש על נורת חשמל

בעת עריכת ההבדלה במוצאי שבת אנו מברכים על האש, לפי שבמוצאי שבת העניק הקב"ה תבונה לאדם הראשון לשפשף ולהכות שתי אבני אש זו בזו ולהפיק מהן אש. בגמרתנו מבואר, כי מצווה מן המובחר להדליק אבוקה בעלת שתי פתילות, בה יש מיני צבעים וגוונים של האש, כנוסח הברכה "מאורי האש" (ראה מגן אברהם סי' רצ"ח ס"ק ד').

במהלך השנים התפתח דיון מעניין לגבי השימוש בנורת חשמל כנר הבדלה. בעבר עסקנו בשימוש בנורת חשמל לגבי נר נשמה, נר שבת, נרות לבית הכנסת ובדיקת חמץ (ראה מאורות הדף היומי שבת לא/ב, בימות קכב/א, כתובות קג/א ונזיר לב/ב), ובמאמרנו זה, נתוודע לסברות ולטעמים יחודיים להבדלה, כאשר הדיון הוא אם נורת החשמל ראויה לקיום מצווה זו, ואף אם אפשר לקיים בה את המצווה, האם היא מהודרת כאבוקה.

להוכיח שחשמל הוא אש: על הגאון רבי חיים עוזר גראדז'ינסקי זצ"ל (ראה אשל אברהם בקונטרס פירות גינוסר סי' ט"ז, ושו"ת כוכבי יצחק ח"א סי' י"א) מסופר, כי בירך ברכת מאורי האש על נורת חשמל דווקא, כדי להראות ולהוכיח שחשמל נחשב אש, ולפיכך אסור להדליקו בשבת קודש. אף הגאון הרוגאטשובי זצ"ל נהג כן (הובא בשו"ת הר צבי ח"ב סי' קי"ד ובשו"ת זכרון יעקב החדש סוף סי' י"ד), וכן הורה למעשה בשו"ת באר משה (ח"ו סי' ס"ו) שאפשר לברך על נר זה ללא פקפוק, כאשר אין נרות אחרים.

לגופו של נידון, השוללים לחלוטין את השימוש בנורת חשמל מציינים שני נימוקים.

הפסק הזכוכית: אור החשמל בוקע מבעד מעטה זכוכית. והנה, אף נר הבדלה רגיל אין להניח בתוך עששית (ביאור הלכה סימן רח"צ ד"ה או בתוך ועוד), מפני שלדעת פוסקים רבים (ארחות חיים הלכות הבדלה אות י' וראב"ה בברכות סי' קמ"א ועוד) זו ברכה לבטלה, שכן, חכמים תקנו לברך על ראיית האור כשהוא גלוי, ללא כסוי, כמעשה ברייתו במוצאי שבת הראשון לבריאת העולם. נמצא, שנורת חשמל אינה ראוייה כלל למצווה.

חשמל - אש? פוסקים אחרים שוללים את השימוש בנורת חשמל, לפי שאינה אש אלא מתכת מאירה, ולנר הבדלה הרי יש צורך באש, אש בלבד, כשם שאי אפשר לצאת ידי חובה בברכה על אבן בוהקת (שו"ת הר צבי שם ושו"ת מהרש"ג ח"ב סי' ק"ז).

עם זאת, גדולי ישראל הנזכרים, אשר עליהם מסופר כי השתמשו בנורת חשמל לברכת מאורי האש סברו, כי ראוייה היא לקיום המצווה, ואכן כך דעת רוב הפוסקים מצד עיקר הדין (עיי' חשמל לאור ההלכה של הגר"ש יודלביץ זצ"ל, פ"ג סי' ז', וראה באנציקלופדיה תלמודית כרך י"ח עמ' קפ"ב ואילך). אולם, המנהג הרווח הוא לברך על נרות בלבד, והפוסקים אף מטעמים כי אין בנמצא איזכור להוראה של מי מגדולי ישראל, שיש להשתמש בנורת חשמל, ואף אם נהגו כך, הרי זה להוראת שעה שנדרשה ביותר לתקופה, בה היו שטעו וסברו, כי אין איסור תורה להדליק חשמל בשבת קודש (שו"ת כוכבי יצחק ח"א סי' י"א).

בין הסיבות שנוקטים הפוסקים לכך שלכתחילה אין להשתמש בנורת חשמל, נמנית הסיבה שאור החשמל נעדר גוונים שונים של אור, ולפיכך אינו ראוי לברכת "מאורי האש", אשר כנזכר לעיל, "מאורי" מרמז על אורות וגוונים שונים מהם מורכבת האש (שו"ת בית ישראל סי' נ"ב; עיניים למשפט, ברכות נג/ב). זאת ועוד, בעל מגן אברהם (שם סק"ג) מביא בשם כתבי האריז"ל, כי יש עניין והידור להשתמש בנר שעווה דווקא, לנר הבדלה (שו"ת בית ישראל שם).

המדורש תהיה להם הזדמנות נדירה לפגוש פנים אל פנים לומדי הדף היומי וותיקים, אשר יספרו להם בחפץ לב על המהפך הגדול שחל בחייהם האישיים מיום שבחרו ב"דף היומי".

הם ישיחו בפניהם ברגש, על רוגע ושלוה שנפרסו על חייהם, על אוירה נוחה ששרתה עליהם ועל בני ביתם. הם יישבו איתם כתף אל כתף בבית הכנסת, יסייעו להם לפתוח את הגמרא, יחייכו איתם למשמע סברה נאה, וישבו לביתם עם מסר - יש תכלית לעולם.

בכחירות האלו הכל על השולחן. אין הבטחות מעורפלות על עתיד בלתי ברור. אין יוזמות גרנדיוזיות שמעולם לא נוסו. הכל קיים, גלוי וידוע. המתכונת העתיקה והטובה של עם ישראל. התורה הקדושה שהחזיקה אותנו בכל הדורות ובכל המצבים.

ונחרת בחיים.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 474 בני ברק, פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף צ/א כל בן נכר לא יאכל בו

אין ציווי לגויים

על פי הגמרא כאן המכוון הוא למומר. מדוע לא נאמר שהכוונה כפשוטו - לנכרי? ביאר הגאון רבי מאיר שמחה מדוינסק זצ"ל: **אי** אפשר שכונת התורה שנכרי לא יאכל בו, שהרי ממה נפשך - אם הציווי ליהודי, היה לו לומר "לא תאכל בו", ואם הוא לנכרי - המצאנו בתורה ציוויים ישירות לגויים?... (משך חכמה).

ותן חלקנו

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד < עכשיו > 3029 *

חודש ראשון התנסות חינם

הדף היומי

פסחים צ"ט-ק"ה

ט"ז-כ"ב אדר

דף קה/ב א"ל אנה לא חכימאה אנה

"המליצה הצחה אשר לא מצאנו כמוה בש"ס"

גמרתנו מביאה, כי כאשר ביקש רב נחמן בר יצחק לבסס ולחזק פסק הלכה שהורה, אמר: "אנה, לא חכימאה אנה, ולא חוזאה אנה, ולא יחידאה אנה, אלא גמרנא וסדרנא אנה, וכן מורין בני מדרשא כוותי". רבינו הגאון רבי מאיר שמחה מדוונינסק צ"ל קובע (אור שמח הל' שבת פרק כ"ט הל' י"ב): כי סגנון זה הוא "מליצה צחה אשר לא מצאנו כמוה בש"ס".

רב נחמן בר יצחק, ממסדרי התלמוד: היו שראו בדברי רב נחמן בר יצחק את לכך שהיה ממסדרי התלמוד. רב נחמן בר יצחק, שנפטר בשנת ד'תרס"ו, לפני כאלף ומאה שנים, היה מתלמידי רבא, להבדיל מרב נחמן, הוא רב נחמן בר יעקב, שהיה מרביותו של רבא (עיי' תוספות גיטין לא/ב ד"ה אנה לא). רב נחמן בר יצחק היה אחד מראשי המסדרים את נוסח השמועות ודברי התורה שדוברו וסוכמו בישיבה, מהם התפתח במהלך הדורות - עד ימי רב אשי חותם התלמוד - התלמוד הבבלי. לכך התכוון רב נחמן בר יצחק באמרו, "גמרנא וסדרנא אנה".

אכן, במקומות אחדים בש"ס רב נחמן בר יצחק מדקדק בלשון השמועה, כגון, במסכת בבא קמא (א/ס), "מאן דתני ליבה לא משתבש, מאן דתני ניבא לא משתמש"; במסכת ביצה (לה/ב), "ומאן דתני משחירין לא משתבש", ובמקומות אחרים (כגון, ערכין יא/ב, נדה מה/ב, שבת סו/ב) מצאנוהו מוסר סימנים ליכרוך השמועות שנשנו במהלך הדורות (דורות הראשונים ח"ב, פרק ס).

ברם, עדיין לא נתחוורו כהוגן תחילת דבריו של רב נחמן בר יצחק, אשר טרח להבהיר כי "אינו 'חכים', 'חווה', או 'יחיד'. לפיכך, היו שפירשו את דבריו באופן שונה ומהנה.

כדי ליהנות מן הדברים, עלינו לפרט בקצרה את הנידון ההלכתי שעל אודותיו נסובו דבריו. רב נחמן בר יצחק הורה הלכה, כי אדם שברשותו כוס יין אחד בלבד, יקדש עליו בליל שבת, אף על פי שקידוש של יום חשוב יותר. טעם הדבר, שמפני חביבות המצווה, אין נמנעים מלקיימה ולפיכך, בהגיע מצוות קידוש ליל שבת יש לקיימה.

על כך הוא נשאל: הן אדם העומד לסעוד לפני צאת השבת, וברשותו כוס יין אחד, נפסקה הלכה, כי לא יבדיל תחילה ואחר כך יסעד, מפני שכך נמצא שיברך ברכת המזון ללא כוס של ברכה, אלא תחילה יסעד ואחר כך יברך ברכת המזון ומיד יבדיל על אותו הכוס, ונמצא מרוויח את שתי המצוות. לכאורה, לפי סברתו של רב נחמן, שאין דוחים קיום מצווה, היה עליו להבדיל מיד?

על כך השיב רב נחמן בר יצחק, כי שונה הקידוש מן ההבדלה. לפי שהקידוש מקביל את פני שבת המלכה, ואילו בהבדלה נפרדים הימנה. לפיכך, את הקידוש יש להקדים ואילו את ההבדלה יש לאחר. עתה נפנה את מבטנו למחלוקת הנלמדת גם היא השבוע, על אודות יום טוב שחל במוצאי שבת. נחלקו אמוראים, אם יש להקדים קידוש של יום טוב להבדלה על צאת השבת, או להקדים ההבדלה לקידוש. מסיכום השיטות השונות עולה, כי רבי יהושע בן חנניה, שמואל, רבה ומרתא בשם רבי יהושע סוברים, כי הבדלה קודמת לקידוש. ואילו רב, לוי, רבנן ומר בריה דרבינא סוברים, כי קידוש קודם להבדלה.

אם נתור ברחבי התלמוד אודות החכמים האמורים נמצא כדלהלן:
רבי יהושע בן חנניה אמר לחכמי אתונה כי "**חכימא** דיהודאי אני" (בכורות ח/ב).
שמואל נודע כבקי באסטרולוגיה ובחכמת התכונה ונחשב **כחווה** בכוכבים (ראה ברכות נח/ב).
רבה אמר על עצמו, "**אני יחיד** בנגעים אני יחיד באהלות" (בבא מציעא פו/א).
רב הוא זה שנאמר עליו, "**ריש סדרא** בבבל" (חולין קלז/ב).
לוי כונה בפי חז"ל: "**למדיין** לפני חכמים", על שם שהיה לומד לפני רבי (סנהדרין יז/ב).
מעתה, אמר רב נחמן בר יצחק: אין דעתי כאותם הסוברים, שהבדלה קודמת לקידוש, מפני שלדעתי מעשה זה מוכיח, כביכול, שחפצים להפטר מקדושת השבת, אלא תחילה יש לקדש ואחר כך להבדיל. מפני כך אני אף סובר, כי יש לאחר את ההבדלה עד לאחר הסעודה.
כה אמר איפוא רב נחמן בר יצחק: "אנה לא חכימאה", איני סובר כרבי יהושע בן חנניה. "ולא חוזאה אנה", וגם לא כשמואל. "ולא יחידאה אנה", ואף לא כרבה, הסוברים כי יש להקדים הבדלה לקידוש. "אלא גמרנא", אלא דעתי כדעת לוי שלמד לפני החכמים [גמרנא] מלשון לומד]. "וסדרנא אנה", וכדעת רב הסדרן וכדעת רבנן, שהקידוש קודם להבדלה (אור שמח שם, ובספרים נוספים).

דף צ/א אותו נאכל בחיפזון ואין אחר נאכל בחיפזון
חפזון מתון
בספר צדקת הצדיק (אות א') מוצא כאן רמז לעבודת האדם אשר בתחילתה עליה להעשות בחפזון.
ע"מ לנתק עצמו מכל תאוות העוה"ז שמקושר בהן, צריך לשמר את רגע ההתעוררות ולהחפז אל עבודת ה': לאחר מכן יכול להמשיך לצעוד במתינות. פסח ראשון - נעשה בחיפזון!! וההמשך, כדן פסח דורות - במתינות...

דף צח/ב ונמנינו על שלך
אימתי אמרו "כל דצריך ייתי ויפסח"
הדין שפסח נאכל למנוייו בלבד, מעורר קושי רב, כיצד מזמינים בליל הסדר ואומרים "כל דצריך ייתי ויפסח"? הרי לא נמנה על הפסח!
הי אכן שטענו, כי יש להשמיט קטע זה ולא לאמרו (עיי' שבלי הלקט בשם רבו): אולם אחרים השיבו, שקטע זה במקורו נאמר היה בעוד היום גדול, ועוד סיפק היה להימנות על הפסח (עיוני ההגדה).

בברכה גדולה ישדאל

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

ויומי לימי היומא 66 ל' המסג' 66 - חיי נפיק ייפקאלי

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה" מרן שר התורה מרן ראש הישיבה הגר"ח קנייבסקי שליט"א הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינם התקשר עכשיו: *3764

הוקדש לעילוי נשמת
מרת **הנטשע פלדמן** ע"ה
ב"ר שלמה אליהו גולדברג ז"ל
נלב"ע ט"ז באדר תשס"ט **תנצב"ה**
הונצחה ע"י בנו זידינו
הר"ר **שלמה פלדמן** ומשפ' שיחיו - גבעתיים

לעילוי נשמת
הר"ר **שלמה לוי** ז"ל בן לוי ז"ל
ובנו **יאיר לוי** ב"ר שלמה ז"ל
נלב"ע י"ט באדר תשע"ב
תנצב"ה
הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
הרה"צ ר' **יעקב מרדכי מרקוביץ** ז"ל
ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע ח"י באדר ב' תשכ"ז
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו זידינו
הר"ר **צבי מרקוביץ** ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת
הר"ר **יהודה זאב קוטלייר** ז"ל
ב"ר יעקב ז"ל נלב"ע י"ז באדר ב' תשס"ג
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו